

УДК 39:[738.3:666.64](477.4-15)(091)

Романа МОТИЛЬ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6936-0328>

ТОВСТЕ — САМОБУТНІЙ ОСЕРЕДОК ПОДІЛЬСЬКОГО ГОНЧАРСТВА

Стаття присвячена гончарству одного із самобутніх осередків Поділля — Товстого. Розглянуто історію гончарного ремесла осередку, проаналізовано асортимент виробів, форму, колорит, орнаментальні мотиви і композиції декору. Висвітлено творчість окремих майстрів, таких як Яким Прикарський, Михайло Лукіянович, Степан Камінецький, Євген Куцярський, Василь Бардачевський.

Ключові слова: Товсте, осередок, гончарство, глина, асортимент виробів, форма, колорит, орнаментальні мотиви, творчість, гончарі.

© Р. МОТИЛЬ, 2018

Містечко Товсте (зараз с. Товсте Гусятинського району Тернопільської обл.) здавна славалося як потужний торгівельний і ремісничий осередок Поділля. Хоча легенди переповідають, що ще за княжих часів тут селились люди (начебто була згадка у Товстянських Церковних хроніках про те, що у 1242 р. татари спалили Сатанів та Товсте), перша письмова згадка про Товсте датована 1449 роком [1, арк. 1].

Одним із найпоширеніших ремесел у Товстому було гончарство. Кераміка цього осередку досягла високого художнього рівня у середині ХІХ ст. й активно розвивалася до середини ХХ століття. Із другої половини ХХ ст. гончарство поступово почало занепадати, хоча і на початку ХХІ ст. у Товстому ще продовжує працювати один майстер — Василь Бардачевський.

Кераміка товстянського гончарського осередку цікавила науковців як складова частина народної культури і мистецтва Поділля. Звернення вчених до гончарства Товстого знайшли висвітлення у працях Світлани Вольської [2], Романа Гарасимчука [3], Василя Гудака [4], Олени Дяків [5], Галини Івашків [6], Катерини Матейко [8], Ростислава Шмагала [11]. Однак досі дослідники вивчали кераміку Товстого вибірково — опубліковані матеріали мають здебільшого вузько хронологічний чи фрагментарний характер. Гончарство Товстого потребує всебічного осмислення як оригінальне явище етнокультури українців. **Актуальність** дослідження даного гончарського осередку посилюється історичною необхідністю знань, можливістю зафіксувати ще живі свідчення безпосередніх носіїв гончарського досвіду чи їх нащадків, важливістю вивчення сучасного стану промислу і прогнозування його перспектив. Із урахуванням актуальності даної проблеми **метою** статті є висвітлення особливостей розвитку гончарства Товстого як невід'ємної складової традиційної культури Поділля у період його становлення, найвищого піднесення, поступового спаду і занепаду.

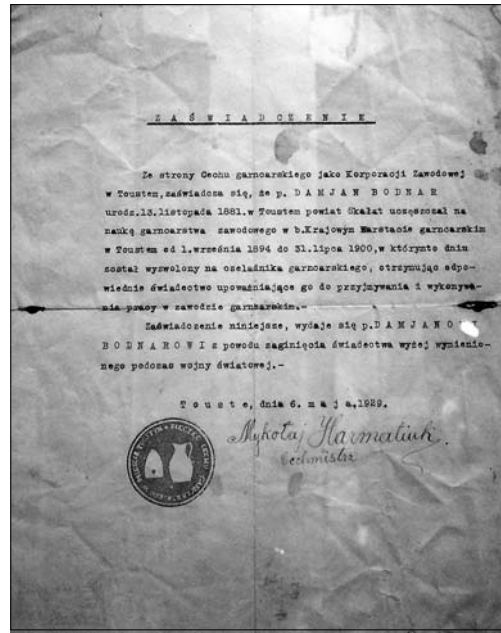
Заняттю гончарством у Товстому сприяли багаті поклади сірої гончарної глини, що знаходились у східній частині поселення в сторону сіл Саджівки та Новосілки. Добували також білу і червону глини, з яких виготовляли ангоби. Для випалювання гончарних виробів ремісники користувалися грабовими та березовими дровами, привезеними з місцевого лісу.

Пожвавлення ремесла у Товстому спостерігається від початку XVI-го століття, а саме від 1720 р., коли король Август II надав містечку Магдебурзьке право та привілеї ярмарків. Автономність сприяла зростанню самостійності місцевої громади, розвитку ремесел і торгівлі. За магната Сенявського, який у той час володів землями довкола Товстого, у містечку вже існували ткацькі, шевські, боднарські, гончарські цехи [9, с. 156]. Свою продукцію ремісники збували у довколишні села: Лежанівку, Зелене, Ключинці, Раштвіці. Щороку у Товстому проходило до восьми ярмарків, на які з'їздилися ремісники та купці з усієї Австро-Угорщини, що позитивно впливало на обмін досвідом у технологічно-виробничій сфері діяльності.

Гончарський цех у Товстому виник 27 листопада 1720 р. [10, с. 268—269]. Устав цеху докладно описував закони організації, дисципліни та моральної поведінки майстрів. Під час перебування краю під владою Польщі його переховував Іван Миськів. Цей документ у 1928 р. забрала польська поліція. Цехові майстри високо тримали планку професійного рівня. Для того, щоб вступити в цех, необхідно було здати іспит з фаху, наприклад, пошити чоботи чи виготовити горщик. Оцінювали роботу «челядника» майстри з цеху. Хоругва гончарського цеху була синьо-жовтого кольору з вишитим на ній гладущиком.

У 1886 р. у Товстому було засновано «Крайову Школу боднарсько-ковальсько-гончарську» [11, с. 171]. Це сталося за сприяння священика Миколи Чачковського та матеріальної допомоги відомого мецената та землевласника Володислава Федоровича, активного члена «Комісії крайової зі справ промислових», що мав у Товстому свій фільварок. Окрім навчання, учні школи виготовляли різноманітну продукцію. Гончарна школа під керівництвом фахового вчителя Альбіна Білоуса, запрошеного з Коломиї (а Коломийська гончарна школа на той час вже була добре відома по всій Австро-Угорщині), значно підняла рівень діяльності промислу, який тоді занепадав [9, с. 156]. Керамічна продукція Товстого відповідала найвибагливішим смакам і користувалася великим попитом серед споживачів. Її можна було придбати на ярмарках і в крамницях Кракова, Львова, Тернополя. Мистецьку кераміку центру експонували на виставках домашнього промислу у Львові та Відні. У 1887 р. гончарну школу Товстого впер-

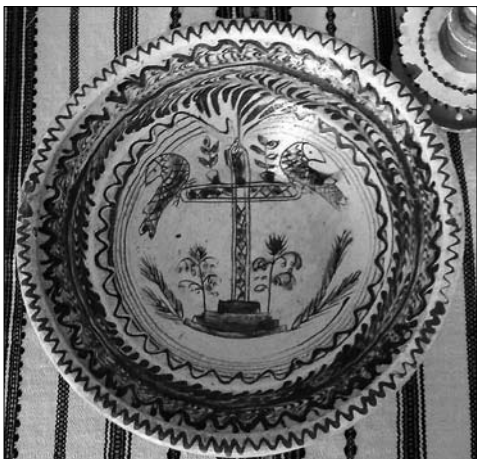
ISSN 1028-5091. Народознавчі зошити. № 5 (143), 2018

Іл. 1. Свідоцтво гончара, видане Дем'янові Боднару гончарським цехом у Товстому 1929 р. ТКМ. Експозиція

ше було представлено на Крайовій рільничій і промисловій виставці у Кракові. На Крайовій виставці у Львові 1894 р. у павільйоні руських товариств В. Федорович показав 630 зразків кераміки з Товстого [7, с. 179]. За високі художні якості кераміки товстянський майстер Яким Прикарський був відзначений на виставках у Львові та Тернополі.

У Тернопільському краєзнавчому музеї зберігається документ, який засвідчує, що гончарна школа у Товстому існувала й на початку XX століття (Іл. 1). У перекладі з польської мови оригіналу у документі вказано наступне: «Свідоцтво. Зі сторони гончарського цеху, як професійної корпорації у Товстім, засвідчується, що п. Дем'ян Боднар, нар. 13 листопада 1881 р. у Товстому Скалатського повіту, навчався фаху гончарства в крайовому гончарському закладі в Товстому від 1 вересня 1894 р. до 31 липня 1900 р., цього дня був випущений як челядник гончаря, одержане відповідне свідоцтво уповноважує його на приймання і виконання робіт в якості гончаря. Дане свідоцтво видане Дем'янові Боднару з приводу втрати вищезазначеного під час Світової війни. Товсте, 6 травня 1929 р. Цеховий майстер Микола Гарматюк». Документ скріплений підписом майстра та круглою печаткою, що містить текст: «Печатка гончарного цеху в місті Товстому» і стилізоване зображення гончарного інструмента та дзбанка.

Іл. 2. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, ритування, розпис, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. Друга пол. XIX ст. МЕХП ЕП 1395

Іл. 3. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, ритування, розпис, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. Друга пол. XIX ст. МЕХП ЕП 43540

Іл. 4. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, ритування, розпис, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. Друга пол. XIX ст. МЕХП ЕП 43552

Іл. 5. Яким Прикарський. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, ритування, розпис. Д-34 см, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. 1888 рік. НМЛ 999

Іл. 6. Микола Камінецький. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, ритування, розпис. Д-30,6; с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. 1940-ві роки. МЕХП ЕП 43538

Іл. 7. Яким Прикарський. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, ритування, розпис. Д-30 см, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. 1896 рік. НМЛ 997

Гончарна школа при ратуші мала свої гончарні круги, на яких вчилася формувати посуд малоземельна молодь. Вищезазначений документ свідчить, що Дем'ян Боднар почав навчатися гончарству у неповні 13 років, а завершив навчання через 6 років — лише після цього був уповноважений працювати у якості гончаря.

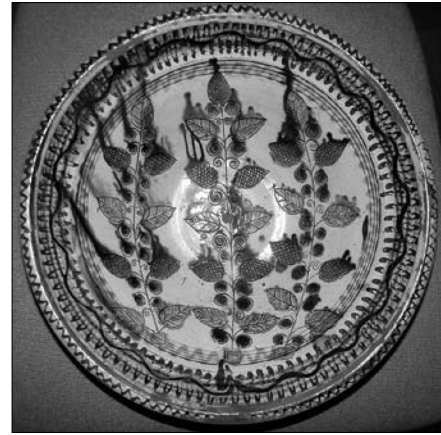
Крім виробництва теракотового червоного посуду для щоденного вжитку (горщики, гладушки, макітри тощо) і кахель, у школі навчали виготовляти полив'яні миски і полумиски з поліхромними розписами. Форма мисок з Товстого є досить своєрідною: стінки мисок, разом із денцем, є наближеними до напівсфери. Проте вінця мають характерну особливість в основі — вони ледь помітно потовщені, відігнуті і або пласкі, або дещо заокруглені. Форма товстянських полумисків була типовою для всього подільського регіону: заокруглені в нижній частині стінки вгорі були широко розгорнуті під кутом.

Наприкінці XIX ст. полив'яна кераміка Товстого славилася своїми високими мистецькими якостями далеко за межами краю. Майстер Альбін Білоус доповнив товстянську фляндровану кераміку технікою «сграфіто». Виточену на гончарному колі миску підсушували і поливали білим ангобом («побілкою»). По краях виробу різком наносили фляндрівку, крапки, хвилю, аркоподібні елементи, а денце гравірували шилом. Серед центричних графічних композицій найчастіше зустрічаються зображення риб, птахів, оленів, хрестів, церков, що доповнюються рослинними мотивами (Іл. 2; Іл. 3; Іл. 4).

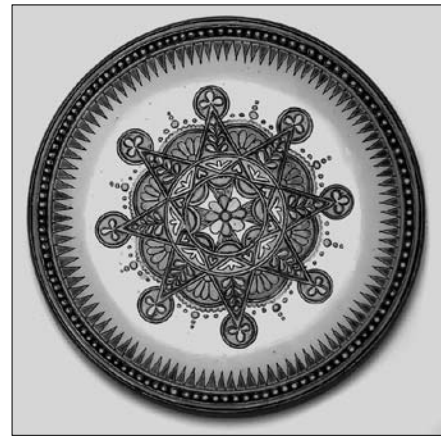
Після першого (утильного) випалу миску розписували зеленою та жовтою (іноді ще й синьою) підполівними фарбами (сіллю міді, заліза і кобальту), поливали свинцевою поливою і ставили на другий випал у піч у вертикальному положенні. Під час випалу (до 800°С) зелена фарба доволіно розтікалася, утворюючи цікаві декоративні ефекти (Іл. 5; Іл. 6).

Таку технологію використовував один із найславетніших товстянських майстрів, що працював у другій пол. XIX ст. Яким Прикарський (Іл. 7, Іл. 8). На початку XX ст. гончар емігрував у США.

Із 1896 р. по 15 червня 1900 р. у гончарній школі навчався і працював видатний художник-кераміст Михайло Лукіянович, що народився у Товстому 19 листопада 1873 року (брат письменника і педагога Дениса Лукіяновича). Він став видатним фахів-

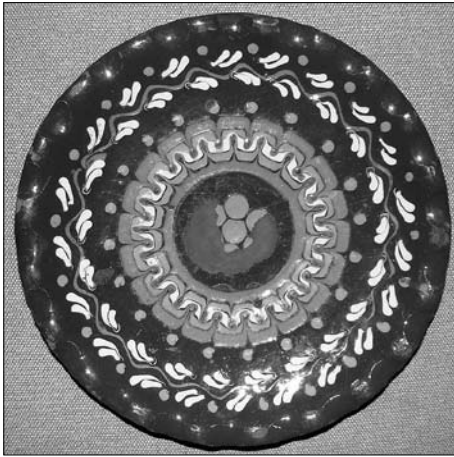
Іл. 8. Яким Прикарський. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, риткування, розпис. Д-30,5 см, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. Кінець XIX ст. Із збірки Р. Мотиль

Іл. 9. Михайло Лукіянович. Таріль. Глина, ангоб, солі, полива, формування, риткування, розпис. Фабрика Івана Левинського, м. Львів. Перша третина XX ст. Із збірки В. Валькова м. Тернопіль

Іл. 10. Михайло Лукіянович. Олекса Довбуш. Таріль. Глина, ангоб, солі, полива, формування, риткування, розпис. Фабрика Івана Левинського, м. Львів. Перша третина XX ст. Із збірки В. Валькова, м. Тернопіль

Іл. 11. Михайло Лукіянович. Таріль. Глина, ангоб, полива, шаблон, фляндрування, розпис. Фабрика Івана Левинського, м. Львів. Д-20 см. Перша третина ХХ ст. Із збірки Р. Мотиль

Іл. 12. Микола Гарматюк. Миска. Глина, ангоб, солі, полива, гончарний круг, риткування, розпис. Д-30 см, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. Перша третина ХХ ст. ТКМ. Експозиція

Іл. 13. Гончар Степан Камінецький біля свого горна, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. 1964 рік. Світлина Я. Шеремети

цем у справі кераміки. Майстер оздоблював вироби філігранним розписом, у якому традиції гончарної школи переплелися з фантазією та витонченим малюнком. Разом із гончарями Костянтином Камінецьким та Прокопом Куликом М. Лукіянович виїхав до Львова, щоб працювати на фабриці Івана Левинського. Здібного молодого гончаря Іван Левинський посилає вчитися у Віденську художньо-промислову школу [9, с. 158]. Здобувши досвід також у керамічних школах Чехії, Моравії, по поверненню до Львова Михайло Лукіянович проектує і виконує керамічні твори для львівських інтер'єрів та екстер'єрів та отримує заслужене визнання. Він сміливо використовує у розписах досягнення передового на той час стилю сецесії та яскраві барви: сині, брунатні, вохристі (Іл. 9, Іл. 10; Іл. 11; Іл. 12).

У період між двома Світовими війнами у Товстому працювали гончарі Г аргуль та Григорій Лисі. Їхні глеки, макітри, баньки для води та олії користувалися неабиякою популярністю.

Прокіп Кулик виготовляв побутову і декоративну кераміку, а також рамки для фотографій та кахлі.

Виробництвом ужиткового посуду займався Микола Гарматюк. Його продукцію оптом закуповував єврей із сусіднього Гримаїлова, який наперед платив гроші за весь випал. Після війни М. Гарматюк продавав свої вироби в Сатанові та Хоросткові. Користувався гончар і бартерним обміном — у посудину насипали пшеницю і покупцеві діставався горщик, а гончареві — зерно.

Гончарювала у Товстому і ціла династія родини Камінецьких. Найстаршим був Костянтин, який брав активну участь у формуванні гончарної школи. На початку ХХ ст. Костянтин Камінецький працював на фабриці І. Левинського. Свій професійний досвід передав синові Степану, який у середині ХХ ст. став відомим майстром на всю Гримаїлівську округу (Іл. 13). Помер Степан Камінецький у 1972 р. на 68 році життя. Його син — Михайло Камінецький — перейняв батьківську справу і виготовляв ужитковий посуд та рельєфні кахлі до печей. Після смерті батька організував кахельний цех у місцевому колгоспі, де разом із ним працювали Степан Гарматюк, Михайло Гашнір, Михайло Касків. Кахлі з рельєфним геометричним орнаментом, вкриті марганцевою поливою мали збут навіть у сусідніх областях. Після смерті Михайла Камінецько-

го у 2001 р. кахельний цех припинив своє існування. Молодший брат Михайла — Богдан Камінецький також виготовляв кахлі у сусідньому Гримайлові. Помер у 2000 році.

Гончарну справу при Товстянській середній школі до 1998 р. викладав Євген Куцярьський (Іл. 14). Він з великим ентузіазмом передавав учням любов до глини, сам займався виготовленням декоративного посуду, керамічної скульптури, малої пластики, брав участь у виставках народного мистецтва у Тернополі та Києві.

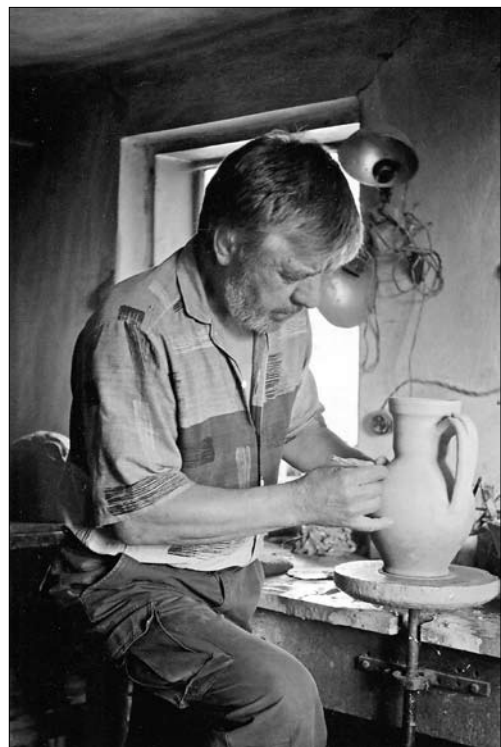
Після смерті Є. Куцярьського гончарство у Товстому на короткий час завмерло. Відродженням прибутих традицій давнього ремесла займається випускник Косівського художнього технікуму ім. Василя Касіяна (зараз Косівський державний інститут прикладного та декоративного мистецтва ім. Василя Касіяна Львівської національної академії мистецтв), член Національної спілки майстрів народного мистецтва Василь Бардачевський (1950 р. н.) (Іл. 15). Він побудував дві печі, віртуозно володіє гончарним кругом, користується місцевими глинами, вміє випалювати димлену кераміку.

Серед творів майстра декоративні тарелі, дзбанки, макітри, келихи, вази, куманці, свистунці (Іл. 16). Гончар використовує елементи та мотиви народного розпису, що зближує його вироби із традиційним гончарством. Вироби Василя Бардачевського неодноразово отримували нагороди на обласних та республіканських виставках, а декоративна таріль «Тарас Шевченко» була відзначена на виставці у Канаді і подарована Київським товариством міжнародних зв'язків «Україна» у музей Тараса Шевченка у Палермо.

Отже, як бачимо, кераміка Товстого є помітною сторінкою у вітчизняному народному мистецтві. Вона розвивалася у традиційному руслі досвіду попередніх поколінь, у якому втілились і відобразились естетичні вподобання народу та практичність застосування. На формування стилістичної направленості гончарних виробів вплинули ремісничі цехи, художньо-промислове шкільництво. Розвиток керамічного виробництва у Товстому відбувався не ізольовано, адже містечко містилося на межі Східного Поділля та Галичини, у різні часи воно перебувало під владою Австро-Угорщини (1867—1918 рр.), Польщі (1918—1939 рр.), Радянської України (1939—1991 рр.) та незалежної України (1991 —

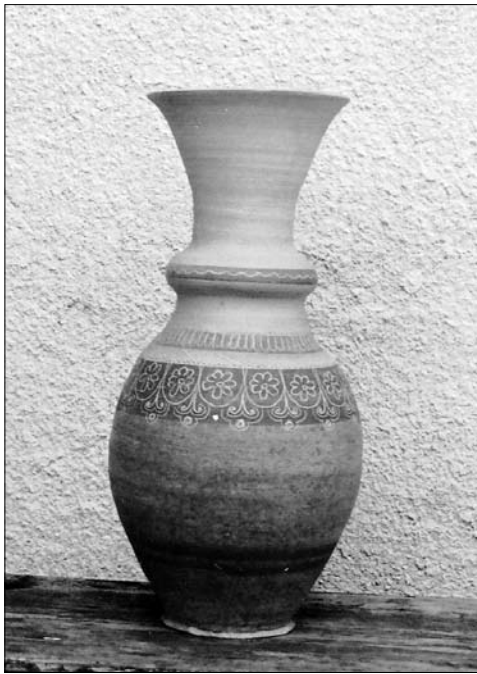

Іл. 14. Народний майстер Євген Куцярьський за роботою, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. 1970-ті роки

Іл. 15. Гончар Василь Бардачевський у своїй майстерні, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. 2005 рік сьогодення). Тому культурні взаємовпливи гончарства Товстого з керамікою інших держав теж мали місце, але воно розвивалося, насамперед, на спадкоємності власних традицій.

У кераміці товстянського осередку прослідковуються спільні риси з гончарними виробами ін-

Іл. 16. Василь Бардачевський. Ваза на підлогу. Глина, гончарний круг, ангоби, ритування. В-38 см, с. Товсте Гусятинського р-ну Тернопільської обл. 2005 рік

ших гончарських центрів як Поділля, так і суміжних історико-етнографічних районів Покуття і Буковини (Смотрича, Миньківців, Коломиї, Косова, Кутів, Пістиня, Садгори та ін.), що виявляються у формотворенні, технології, колориті, композиціях і мотивах декору. Так дослідник народних промислів Тернопільщини Роман Гарасимчук вказував на багатий геометричний та рослинний орнамент у декорі посуду з Товстого та порівнював його зі східноподільськими та задністровськими зразками [3, с. 72—89]. Близькість гончарних виробів товстянського осередку з керамікою Східного Поділля відзначав і Василь Гудак [9, с. 11]. Звичайно, ці порівняльні аспекти потребують більш детального вивчення та аналізу. Але варто зазначити, що традиційне гончарство у Товстому розвивалося, трансформуючи досвід під свої смаки та вподобання і зберігало при цьому автентичність та неповторність. Усі загальноукраїнські, загальноподільські і власні традиційні форми та мотиви декору місцеві майстри вирішували своєрідно, формуючи і компонуючи їх так, як це характерно саме для Товстого, що дає змогу виділити варіанти форм і композицій, притаманних саме цьому осередку й дозволяє вважати творчу спадщину товстянських гончарів самобутнім художнім явищем в історії української культури.

Умовні скорочення

ЛНБ ім. В. Стефаника — Львівська наукова бібліотека ім. Василя Стефаника НАН України
 МЕХП — Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України
 НМЛ — Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького
 ТКМ — Тернопільський краєзнавчий музей

1. Відділ рукописів ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. — Ф. 11 (Барвінські). — Оп. 1. — Спр. 1113 / п. 81.
2. Вольська С.О. Кераміка Західного Поділля кінця XIX—XX ст. (історія, типологія, художні особливості) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : 17.00.06 / Вольська Світлана Олексіївна. — Львів, 2013. — 16 с.
3. Гарасимчук Р.П. Народное искусство Тернопольской области УССР / Р.П. Гарасимчук // Советская этнография. — 1957. — № 2. — С. 72—89.
4. Гудак В.А. До питання художніх особливостей народної кераміки Тернопільської області / В.А. Гудак // Тези доповідей і повідомлень 1-ої Тернопільської обласної наукової історико-краєзнавчої конференції. — Тернопіль, 1990. — Ч. 3: Секція 5. Етнографія, фольклор. — Тернопіль, 1990. — С. 10—11.
5. Дяків О.В. Художні особливості декоративного мистецтва Західного Поділля XIX—XX ст. (історія, типологія, стилістичні відміни) : автореф. дис... канд. мистецтвознавства : 17.00.06 / Дяків Олена Василівна. — Львів, 2007. — 18 с.
6. Івашків Г. Декор української народної кераміки XVI — першої половини XX століть / Г. Івашків. — Львів : Ін-т народознавства НАН України, 2007. — 544 с.
7. Кушнір В. Товсте — містечко в Медоборах / В. Кушнір. — Тернопіль : Таля, 2009. — 302 с.
8. Матейко К.І. Народна кераміка західних областей Української РСР XIX—XX ст.: історико-етнографічне дослідження / К.І. Матейко. — Київ : Видво АН УРСР, 1959. — 108 с.
9. Мотиль Р. Товстецькі ремісники / Р. Мотиль // Товсте — містечко в Медоборах. — Тернопіль : Таля, 2009. — С. 156—162.
10. Шляхами Золотого Поділля. Тернопільщина і Скалатщина: регіональний історико-мемуарний збірник. — Т. 3: Регіональне об'єднання Тернопільщина / за ред. Р. Миколаєвич. — Філадельфія; ПА : НТШ, 1983. — (Наукове Товариство ім. Шевченка. Український Архів. — Т. 35). — 846 с.
11. Шмагало Р.Т. Мистецька освіта в Україні середини XIX — середини XX ст.: структурування, методологія, художні позиції / Р.Т. Шмагало. — Львів : Українські технології, 2005. — 528 с.

REFERENCES

- Viddil rukopysiv LNB im. V. Stefanyka NAN Ukrainy. F. 11 (Barvins'ki). Op. 1. Spr. 1113 / p. 81 [in Ukrainian].
- Vol's'ka, S.O. (2013). *Keramika Zakhidnoho Podillia kintsia XIX—XX st. (istoriia, typolohiia, khudozhni osoblyvosti)*: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. mystetstvoznavstva: 17.00.06. L'viv [in Ukrainian].
- Harasymchuk, R.P. (1957). Narodnoe iskusstvo Ternopol'skoj oblasti USSR. *Sovetskaia etnografyia*, 2, 72—89 [in Russian].
- Hudak, V.A. (1990). Do pytannia khudozhnikh osoblyvostej narodnoi keramiky Ternopil's'koi oblasti. *Tezy dopovidej i povidomlen' 1-oi Ternopil's'koi oblasnoi naukovoï istoriko-kraieznachoi konferentsii*. Ternopil', Ch. 3: Sektsiia 5. Etnohrafiia, fol'klor (pp. 10—11). Ternopil' [in Ukrainian].
- Diakiv, O.V. (2007). *Khudozhni osoblyvosti dekoratyvnoho mystetstva Zakhidnoho Podillia XIX—XX st. (istoriia, typolohiia, stylistychni vidminy)*: avtoref. dys... kand. mystetstvoznavstva : 17.00.06. L'viv [in Ukrainian].
- Ivashkiv, H. (2007). *Dekor ukrains'koi narodnoi keramiky XVI — pershoi polovyny XX stolit'*. L'viv: In-t narodoznavstva NAN Ukrainy [in Ukrainian].
- Kushnir, V. (2009). *Tovste — mistechko v Medoborakh*. Ternopil': Talia [in Ukrainian].
- Matejko, K.I. (1959). *Narodna keramika zakhidnykh oblastej Ukrains'koi RSR XIX—XX st.: istoriko-etnografichne doslidzhennia*. Kyiv: Vyd-vo AN URSR [in Ukrainian].
- Motyl', R. (2009). Tovstets'ki remisnyky. In *Tovste — mistechko v Medoborakh*. Ternopil': Talia [in Ukrainian].
- Mykolaievych, R. (Ed.). (1983). Regional'ne ob'iednannia Ternopil'schyna. In *Shliakhamy Zolotoho Podillia. Ternopil'schyna i Skalatschyna: rehional'nyj istoriko-metuanyj zbirnyk* (Vol. 3). Filadelfiia; PA: NTSh (Naukove Tovarystvo im. Shevchenka. Ukrains'kyj Arkhiv. T. 35) [in Ukrainian].
- Shmahalo, R.T. (2005). *Mystets'ka osvita v Ukraini sere-dyny XIX — sere-dyny XX st.: strukturuvannia, metodolohiia, khudozhni pozytsii*. L'viv: Ukrains'ki tekhnolohii [in Ukrainian].

Romana Motyl

TOVSTE — THE ORIGINAL CENTRE OF PODOLIAN POTTERY

The article is devoted to the pottery of one of the original centres of Podillya — Tovste. The history of the pottery craft in the centre is considered, assortment of products, shape, colouring, ornamental motifs and decorative compositions are analyzed. The creativity of some potters, such as Yakym Prykarskyi, Mykhailo Lukianovych, Stepan Kaminetskyi, Yevhen Kutsiarskyi, Vasyl Bardachevskyi, are highlighted.

Keywords: Tovste, centre, pottery, clay, assortment of products, shape, coloring, ornamental motifs, creativity, potters.

Романа Мотыль

ТОВСТЕ — САМОБЫТНЫЙ ЦЕНТР ПОДОЛЬСКОГО ГОНЧАРСТВА

Статья посвящена гончарству одного из самобытных центров Подолья — Товстому. Рассмотрена история гончарного ремесла центра, проанализированы ассортимент изделий, форма, колорит, орнаментальные мотивы и композиции декора. Освещено творчество отдельных мастеров, таких как Яким Прикарський, Михайло Лукиянович, Степан Каминецький, Евгений Куцярский, Василий Бардачевский.

Ключевые слова: Товсте, центр, гончарство, глина, ассортимент изделий, форма, колорит, орнаментальные мотивы, творчество, гончары.